(proračun 16,068.250) D in na Srbijo s Črnogoro 187 milijonov 718.070 (proračun 197,735.582) D. Edino Srbija s Črnogoro je torej plačala manj davka, kakor je določal proračun. Številke za leto 1923. so sledeče: Cela država 699,359.357 D (proračun 672,886.000 D). Pokrajine Hrvatska in Slavonija 147 milijonov 379.046 (proračun 137,050.000) D, Bosna in Hercegovina 83,664.374 (proračun 66,433.000) D, Vojvodina 148,247.292 (proračun 221,497.500) D, Slovenija 100,526.581 (proračun 48,802.750) D (torej 51 milijonov 723.831 D več kakor je določal proračun!), Dalmacija 23,937.936 (proračun 15 milijonov 424.000) D in Srbija s Črnogoro 195,603.129 (proračun 183,678.750) D. Izrednega pribitka se je lani v celi državi vplačalo 437,246.296 D; proračun je določal 500 milijonov dinarjev. Na posamezne pokrajine odpade: Hrvatska in Slavonija 72,121.441 dinarjev, Bosna in Hercegovina 92,590.584 dinarjev, Vojvodina 125,768.617 dinarjev, Slovenija 47,575.052 dinarjev, Dalmacija 6 milijonov 318.310 dinarjev in Srbija s Črnogoro 92 milijonov 852.292 dinarjev. Lani je torej Slovenija plačala neposrednih davkov in pribitkov 148,638.875 dinarjev.

Živinske cene.

Živimo v dobi padanja cen. Izmed vseh predmetov pa najbolj pada cena živini, goveji kakor svinjam. — Vzrokov za padanje cen je več. Predvsem je gotovo to, da je bila cena živini zadnji 2 leti zelo visoka, najvišja spomladi 1923, lansko leto je pričela cena z dvigom valute padati, posebno močno je padla cena živini od lanske jeseni in sedaj na spomlad.

Cena je padla za dobro tretjino v jednem letu. Voli, ki so bili lansko še po 15 D za kg žive teže, so sedaj še samo po 10 D.

Vse to je za našega kmeta posebno za kmete v okrajih, kjer se pečamo v pretežni večini z živinorejo, zelo hud udarec.

V krajih, ki so oddaljeni od železnice se ne splača prodajati lesa, ker vožnja veliko stane, vinogradi v višjih legah ne uspevajo, žita se pridela komaj za dom in to samo večji in srednji kmetje, manjši ga morajo še kupovati, morajo kmetje kriti svoje stroške samo z izkupičkom od živine, ki pa je v ceni silno padla in je obstoj mlajših in zadolženih kmetovalcev v nevarnosti. Saj, kdor je kupil lansko leto v tem času vole, mora sedaj biti po enoletnem krmljenju zadovoljen, če nima izgube.

Vsak pameten človek ve, da je temu vzrok dviganje valute. Želeti bi pač bilo, da bi tudi cena predmetom, katere mora kmet kupovati, sorazmerno padla. Žal, da se to še prav nič ne pozna. Na primer sol, ki je državni monopol, je še vedno iste visoke cene kot prej, istotako tudi drugim predmetom je padla cena le malo. Tukaj bi morala država pomagati kmetu s tem, da bi znižala izvozno carino na živino in na ta način pospešila izvoz.

Če kmet nima denarja, občutijo to tudi drugi stanovi. Bil sem na sejmu. Klobučar je razstavil svojo robo, pa celi dan ni prodal ne enega klobuka, ker kmetu denarja primanjkuje, tudi drugi trpe škodo. Pozivamo gospode poslance, naj v tem smislu pomagajo našemu kmetskemu stanu. Saj, kadar bodejo cene primerno visoke, ne bomo kmetje zahtevali posebne zaščite. Kmet.

— — —

»Bleščeče belo perilo brez truda le z Zlatorog milom! Zato zahtevajte vedno samo Zlatorog milo!«

Opazke k licencovanju bikov v mariborski oblasti v letu 1925.

V mesecu marcu, aprilu in maju t. l. se bodo v smislu zakona vršila licencovanja bikov v mariborski oblasti. — Srezka poglavarstva in okrajni zastopi so dobili navodila za izvedbo.

Ker je licencovanje še vedno najvažnejše sredstvo za pospeševanje govedoreje, je potrebno opozoriti živinorejce, občine in okrajne zastope na sledeče:

Država ima po zakonu pravico, da nadzoruje plemenjake, ki se določujejo za javno plemenenje, ki se vrši z licencovanjem. Le oni biki, ki jih licencovalna komisija spozna sposobnim, se smejo javno uporabljati za pleme. S tem se vrši plemenska odbira, kar je velevažno, ker je znano, da je dober bik prepotreben za napredek v živinoreji.

Načelno se vrši licencovanje v središču vsakega sodnega okraja, ker se s tem omogoči boljši skupni pregled, presoja in ocena vsega bikovskega materijala v okraju; izjeme pa naj bodo le pri veliki oddaljenosti.

Licencovanja razglašajo okrajni zastopi pravočasno. Razglasi bodo vsebovali kraj in čas licencovanja, kje se naj posamezne občine udeležijo in katere pasme se bodo licencovale. Licencirati se smejo le taki biki, kateri so krepkega in pravilnega telesa, zdravi, brez prisojenih pogreškov in se za razplodbo primerni spoznajo; biti morajo vsaj 1½ leta stari.

V plemenskih okoliših morajo biti biki tistega čistega plemena, katero je za ta okraj določeno. Proglašeni so za gojenje čistega plemena.

I. Murodolska (pšenično-siva) okraji Celje, Vransko (izvzemši župe Braslovče), Šmarje, Kozje, Rogatec, Konjice (izvzemši pohorski del);

II. Marijadvorska (belo) kraji Slov. Bistrica, St. Lenart v Slov. gor., Gornjigrad, Marenberg, Soštanj, Slovenjgradec, Konjice (pohorski del), Laribor za župe Svečina, St. Ilj in Jarenina;

III. Pinegavska (rdečecikasto) okraj Ormož. Ostali kraji niso plemenski kraji in se smejo licencirati biki vseh dosedaj omenjenih pasem in njih križanci. Le želet bi bilo, da bi tudi ti sklenili gojitev le eno okolišu primerno domačegrudno pasem. V Prekmuju se licencira le simendolska pasma in v okraju Prevalje (za okoliš Guštanj in Prevalje) velja marijadvorska pasma.

Država podpira živinorejo pri priliki licencovanja z denarnimi doneski za obdarovanje posestnikov bikov z zavezo, da se isti redijo še najmanj eno leto za splošno plemenenje.

Ta državni donesek pa nikakor ne zadostuje za obdarovanje vseh dobrih rejcev, vsled česar se vabijo okrajni zastopi in občine, da tudi oni prispevajo v ta namen primerne zneske, ker ravno ti so v smislu zakona najbolj zainteresirani na pospeševanju govedoreje.

Načela za priznanje nagrad so:

1. pri mlajših bikih se je ozirati na njih zunanjost in pokolenje, posebno če izvirajo od dobrih molznic;

2. pri starejših bikih (brez ozira na prejšnja obdarovanja), če svojo plemensko dolžnost dokazuje z dobrim zarodom. V splošnem pa veljaj: premirajo naj se le biki, od katerih je pričakovati izboljšanje živinoreje v okraju;

3. tudi zmerno vprezanje plemenjakov za vožnjo se bo pri priznanju daril upoštevalo;

4. premovanje je sredstvo pouka in je zato zvezano s praktičnim predavanjem o uspehu in nadaljnjih ciljih živinoreje v okraju, vsled česar naj se smisel za rejsko delo poglobi in želeti je, da se licencovanja udeležijo vsi oni, ki jim je za napredek v živinoreji.

Zavedajmo se že vsaj enkrat, da se živinoreja pospešuje le z vstrajnim delom in je potreba složnega dela vseh živinorejcev in merodajnih činiteljev, ki so zato poklicani in usposobljeni. Ne zanašajmo se v tej panogi na uspeh državne pomoči, ampak pričnimo z umom pri korenini, to je pri rejah in v skupnosti v občini in v zvezi v okrajnih odborih.

Posebna naloga občin pa je, da povzročijo prigon k licencovanju vseh bikov, ki so od posameznikov določeni za pleme in prinesejo točen izkaz o številu plemenskih krav in telic. Nadalje da skrbi, da se z nelicencovanimi biki ne plemeni in v potrebi nadomesti z licencovanimi. Opozarjamo, da je plemenenje z nelicencovanimi biki po predpisih zakona kaznjivo.

Novi živinorejski zakon bo v glavnem slonel v večji meri na občinah. Saj je občina samoupravna edinica države, ki naj spozna, oziroma ve splošne zahteve in potrebe po pospeševanju živinoreje njenega okoliša. Torej na delo s prepričanjem in trdno voljo za dobrobit gospodarskih uspehov!

Bog daj, da so še o pravem času odrinili! Moj Bog, moj Bog! Kako veliko odgovornost imajo tisti, ki vladajo ljudi!«

Potem je molčal, jaz pa sem po cele ure mislil na to, kar mi je rekel. Predstavljal sem si naše vojake na maršu, kako so tekali, da so se ogreli. Vedno pa so se moje misli vračale h Katarini. Od takrat sem večkrat mislil na to, da človeka, ako je srečen, malo gane tuja nesreča, posebno v mladosti, ko so strasti hujše in manjka izkušnje in vsled tega tudi vere v veliko bedo.

Po mrazu je padlo toliko snega, da kurirji na cesti v Vier-Winden niso mogli naprej. Že sem se bal, da rojstni dan ne bom mogel h Katarini, a dve kompaniji pešcev sta s lopatami napravili vozno pot v zmrzlem snegu.

Katarinin rojstni dan se je med tem bližal dan za dnevom in moja sreča je rastla. Tistih 35 frankov sem že imel skupaj, a vedel nisem, kako bi gospodu Guldenu povedal, da sem sam kupec za uro. Najrajši bi bil vse prikril, nerad bi bil govoril o tem.

Tisti dan pred godom, zvečer med 6. in 7. uro, ko sva molče delala pri svetiljki, pa sem se slednjič odločil in rekel:

»Gotovo se spominjate, gospod Gulden, da sem z vami govoril o kupcu za malo srebrno uro?«

»Da, Jože«, je odgovoril, ne da bi se dal motiti, »a dozdaj ga še ni bilo ponjo.«

»Kupec sem jaz sam, gospod Gulden.«

Vstal je ves osupel. Vzel sem 35 frankov iz žepa in jih položil na mizo. On me je pogledal.

»Saj ta ura ni zate, Jože«, je rekel. »Zate bi bila močna ura, ki napolni žep — ura, ki kaže sekunde. Te male stvarce so samo za ženske.«

Nisem vedel, kaj bi odgovoril.

Gospod Gulden je nekaj časa premišljeval, potem pa se je posmejal.

»Aha, že vem«, je rekel. »Zdaj razumem — jutri je Katarinin god. Zato torej delaš noč in dan! Tu imaš denar nazaj, nočem ga.«

Ves sem bil zmešan.

»Gospod Gulden«, sem rekel nazadnje, »zelo sem vam hvaležen, a ura je za Katarino in največje veselje mi dela to, da sem jo poštено zaslužil. Užalili bi me, ako bi odklonili denar — rajši bi ne vzel ure.«

Nič več ni rekel in vzel tistih 35 frankov. Potem je odprl svoj predal, izbral lepo jekleno verižico z dvema ključema od pozlačenega srebra ter nanjo obesil uro. Potem je vse skupaj položil v škatlico s trakovi od rdeče svile. To je storil počasi, a globoko ganjen. Slednjič mi je podal škatlico.

»To je lepo darilo, Jože«, je rekel. »Katarina mora biti srečna, da ima ljubimca, kot si ti. Pridno dekle je. Sedaj lahko večerjava. Pogrni mizo, jaz pa lonec vzamem z ognja.«

In večerjala sva. Potem je gospod Gulden vzel iz omare steklenico vina, ki ga je hranil za slovesne prilike, in jedla sva kot dva tovariša, kajti ves večer mi je pripovedoval o lepih časih svoje mladosti. Pravil mi je, da je tudi on svoj čas imel nevesto, da pa je leta 92 ob splošnem pozivu, ko so Rusi vdrli v deželo, tudi moral k vojakom. Ko se je vrnil v Finstingen, je tisto deklico našel omoženo — kar je bilo naravno, ker si nikdar ni upal, odkriti ji svoje ljubezni. A to ga ni zadrževalo, da je ostal zvest tistemu spominu: resno je govoril o tem. Poslušal sem ga in pri tem mislil na Katarino, in šele ob desetih, ko so mimo šle straže, ki so se zaradi hudega mraza menjavale vsakih 20 minut, sva šla slednjič v posteljo. Prej pa sva bila še par debelih polen naložila v peč.

III.

Drugi dan, dne 18. decembra, sem se zbudil proti 6. uri zjutraj. Strašno je bilo mraz. Moje malo okno je bilo pokrito z ledenim zagrinjalom.

Že prejšnji dan sem lepo položil čez stolovo naslonjalo višnjevo suknjo, hlače, volneni telovnik, čisto srajco in lepo ovratnico od črne svile. Vse je bilo pripravljeno, lepo položeni čevlji z nogavicami so stali na koncu postelje, samo obleči se mi je bilo treba. Vendar pa je že naprej napravil mraz, ki sem ga čutil po obrazu, pogled na zamrzla okna in globoki mir zunaj, da me je streslo po vsem životu. Ko bi ne bil Katarinin god, bi bil do poldneva ostal v postelji. A ta misel je bila vzrok, da sem hitro skočil iz postelje ter skočil k veliki peči, kajti vsako noč je nekaj oglja ostalo živega pod pepelom. Tudi sedaj sem jih našel nekaj, jih hitro spravil na kupček, položil nanje drobnih trsak in dve debeli kladi ter naglo zopet zlezel v posteljo.

Gospod Gulden za velikimi posteljnimi zagrinjali si je bil odejo potegnil čez nos in volneno čepico čez oči. Pravkar se je bil zbudil, slišal me je ter zaklical:

»Jože, 40 let nismo imeli takega mraza — to dobro čutim — kakšna zima bo tol«

Jaz nisem odgovoril, marveč oddaleč gledal, kaj bo z ognjem: oglje je dobro gorelo, slišalo se je, da peč vleče in naenkrat se je vnelo. Pokljanje plamena nama je dobro delo, a trajalo je dalje nego pol ure, predno sva čutila gorkoto.

Slednjič sem vstal ter se oblekel. Gospod Gulden je govoril venomer, jaz pa sem mislil samo na Katarino. Okrog osmih sem bil pripravljen in sem mislil oditi, ko mi gospod Gulden, videč me tekati semtertja, zakliče:

»Jože, kaj pa vendar misliš, norček? V tej tanki suknji misliš iti v Vier-Winden? Saj boš zmrznil popoti. Idi v mojo sobo in obleci veliki plašč, rokavice in s flanelo podložene čevlje z dvojnimi podplati.«

V svoji obleki sem se čutil tako ličnega, da sem premišljeval, bi ga li ubogal. On je to opazil in rekel:

»Čuj, včeraj so na cesti v Weschheim našli človeka zmrznjenega. Doktor Steinbrenner je rekel, da zapoje kot kos suhega lesa, ako se sme vanj. Bil je vojak. Med 6. in 7. uro je bil zapustil vas, ob osmih so ga našli — hitro je šlo. Ako hočeš imeti zmrzla ušesa in nos, le tak pojdi z doma, kot si.«

Izprevidel sem, da ima prav, obul njegove velike škornje, dejal okrog vratu trak, na katerem so visele debele rokavice ter ogrnil plašč. Tako opravljen sem odšel, ko sem se bil zahvalil gospodu Guldenu, ki me je še posvaril, naj se ne vrnem prepozno, ker ponoči pritisne hujši mraz in je baje mnogo volkov prišlo po ledu čez Ren.

Nisem še prišel do cerkve, ko sem že zavihal lisičji ovratnik, da si zavarujem ušesa. Mraz je bil tako strupen, da sem ga kot igle čutil v zraku in nehote zlezel sem v se.

(Dalje prihodnjič.)